

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 5 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa M. K. i G. O. przeciwko E. F. o zapłatę 962,68 złotych:

1. zasądził od pozwanej na rzecz M. K. i G. O. wspólników spółki cywilnej (...) kwotę 662,68 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 lipca 2013 roku do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. nadał wyrokowi w pkt. 1 rygor natychmiastowej wykonalności;
4. zasądził od pozwanej na rzecz M. K. i G. O. wspólników spółki cywilnej (...) kwotę 156,70 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o ustalenie, że pozwana zawarła w dniu 15 stycznia 2013 roku z M. K. i G. O. prowadzącymi przedsiębiorstwo jako wspólnicy spółki cywilnej, umowę pożyczki. Zgodnie z § 6 wskazanej umowy w wypadku niespłacenia pożyczki w terminie pożyczkobiorca był zobowiązany do uiszczenia kosztów wezwania do zapłaty w wysokości 50 złotych oraz kosztów postępowania windykacyjnego w kwocie 200 złotych. Pozwana jako zabezpieczenie wystawił weksel własny in blanco. Powodowie wypełnili weksel na sumę 962,68 złotych, uwzględniając w tej kwocie 640,00 złotych należności głównej, 100,00 złotych za dwa wezwania do zapłaty, 200,00 złotych kosztów postępowania windykacyjnego oraz 22,68 złotych odsetek umownych na 23 kwietnia 2013 roku.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy zważył, że powództwo zasługuje na uwzględnienie jedynie w części. Sąd I instancji wskazał, że zawarta między stronami umowa pożyczki jest umową konsumencką, do której znajdują zastosowanie przepisy dotyczące „niedozwolonych postanowieniach umownych” (art. 385¹ – 385⁴ k.c.). W ocenie Sądu a quo § 6 przedmiotowej umowy jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Wskazany § 6 mieści się w hipotezach klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych (klauzul abuzywnych). Sąd Rejonowy uznał, że powodowie nadużyli swojego prawa podmiotowego (art. 5 k.c.) wypełniając weksel in blanco na kwotę 962,68 złotych. Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji oddalił powództwo w zakresie 300 złotych, w pozostałej zaś części powództwo uwzględnił. W części zasądzającej Sąd Rejonowy nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności (art. 333 § 1 pkt. 3 k.p.c.). O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 zdanie 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie, zaskarżając go w części to jest w zakresie pkt 2 i 4 sentencji wyroku. Rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego skarżący zarzucili naruszenie:

1) art. 321 § 1 k.p.c. poprzez:

- a) rzeczywiste oparcie wyroku na umowie pożyczki zawartej pomiędzy stronami, podczas gdy powodowie jako podstawę faktyczną żądania wskazali weksel własny wystawiony przez pozwanego,
- b) dokonanie przez Sąd oceny zgodności uzupełnienia weksla in blanco z treścią istniejącego między stronami stosunku podstawowego pomimo braku takiego zarzutu opartego na prawie materialnym zgłoszonego przez pozwanego,

które to naruszenie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy jako że skutkowało zasądzeniem na rzecz powodów części kwoty wekslowej;

2) art. 100 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na stosunkowym rozdzieleniu kosztów procesu, podczas gdy pozwany winien zostać uznany za przegrywającego sprawę w całości oraz winien zostać w całości obciążony kosztami procesu;

3) art. 17 i art. 10 Prawa wekslowego, przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na dokonaniu przez Sąd oceny zgodności uzupełnienia weksla in blanco z treścią istniejącego między stronami stosunku podstawowego pomimo braku takiego zarzutu zgłoszonego przez pozwanego.

W konkluzji skarżący wnieśli o zmianę wyroku poprzez podwyższenie zasądzonej od pozwanego na ich rzecz kwoty do 962,68złoty oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed Sądem I instancji, w tym kosztach zastępstwa procesowego w ten sposób, że pozwany zostanie obciążony kosztami w całości. Ponadto skarżący wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własny ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny, z tym, że dokonuje odmiennej oceny prawnej. Wobec faktu, że niniejsza sprawa rozpoznawana była w postępowaniu uproszczonym, a Sąd Okręgowy nie prowadził postępowania dowodowego, to zgodnie z dyspozycją art. 505¹³ § 2 k.p.c., uzasadnienie wyroku obejmuje jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Apelacja powodów w istocie sprowadza się do zarzutu, że Sąd Rejonowy wydając rozstrzygnięcie oparł się na umowie pożyczki zawartej pomiędzy stronami, podczas gdy powodowie jako podstawę faktyczną żądania wskazali weksel własny in blanco, w tym też zakresie należało poczynić stosowne rozważania.

Rację mają skarżący, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jest nieprawidłowe, albowiem brak było podstaw do przeniesienia sporu z płaszczyzny prawa wekslowego na płaszczyznę prawa cywilnego. Treść pozwu nie pozostawia wątpliwości, że podstawą swojego powództwa powodowie uczynili weksel. Nie domagali się natomiast uwzględnienia ich roszczenia jako obejmującego zwrot pożyczki (art. 720 § 1 k.c.). W związku z tym w niniejszym postępowaniu oceniana być winna zasadność powództwa opartego na wekslu, nie zaś na stosunku podstawowym, jak błędnie przyjął Sąd Rejonowy. Zobowiązanie wekslowe, wynikające z weksla własnego, niepełnego, wystawionego i wręczonego remitentowi w związku z zawarciem określonego stosunku prawnego powstaje w zakresie wyznaczonym treścią nadaną mu wskutek jego uzupełnienia, z chwilą wręczenia. Ma ono charakter samodzielny i abstrakcyjny, niezwiązany z podstawą prawną przyjęcia zobowiązania. W dacie wydania jest nieukształtowane, co zakłada upoważnienie do jego ukształtowania przez każdorazowego posiadacza. Uzupełnienie weksla stanowi warunek realizacji praw wekslowych z weksla wydanego w stanie niepełnym. Posiadaczowi takiego weksla, będącemu pierwszym wierzycielem, przysługuje, w odniesieniu do wystawcy, zarówno roszczenie ze stosunku podstawowego, jak i z weksla, z tym, że tylko raz może on uzyskać zaspokojenie swej wierzytelności i do niego należy wybór roszczenia. Dochodząc należności wekslowej, wierzyciel wekslowy ma zatem różne możliwości wykazywania zasadności swojego roszczenia wekslowego powiązanego z roszczeniem wynikającym ze stosunku podstawowego. Żaden z obowiązujących przepisów nie ogranicza wierzyciela w tym zakresie, w tym w szczególności nie stanowi, by powoływał się on wyłącznie na treść weksla. Przeciwnie, poza samym powołaniem się na treść weksla może on także przytaczać fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające ze stosunku podstawowego (tak m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2007 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II CSK 495/06 nie publ. czy też w wyroku z dnia 25 kwietnia 2013 roku wydanym w sprawie o sygn. akt VCSK 233/12 opubl. w bazie orzecznictwa Lex pod nr (...)). Sam fakt przytoczenia takich okoliczności poza odwołaniem do treści weksla nie oznacza jednak, że podstawą swojego powództwa czyni on stosunek podstawowy nie zaś weksel. Tym bardziej zaś w sytuacji, gdy jak miało to miejsce w niniejszej sprawie, powodowie wyraźnie podkreślili i zaznaczyli źródło swojego roszczenia.

Powyższa konstatacja prowadzić musiała do zmiany zaskarżonego wyroku zaocznego zgodnie z żądaniem apelacji, a zatem podwyższenia kwoty zasądzonej na rzecz powodów w pkt. 1. wyroku zaocznego do kwoty 962,68 złotych oraz uchylenia jego punktu 2. Zważyć wszak należy, że powodowie przedstawili w niniejszym postępowaniu weksel odpowiadający wymogom określonym w art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz.U.1936.37.282 ze zm.) wraz z deklaracją wekslową opiewający na kwotę 954,47 złotych. A skoro tak, należało uznać, że pozwany był zobowiązany do zapłaty sumy wekslowej z weksla in blanco, którego był wystawcą. Powództwo wniesione w niniejszej sprawie podlegało zatem uwzględnieniu w całości w oparciu o dyspozycję art. 9 ust. 1 wskazanej powyżej ustawy prawo wekslowe.

W tym stanie rzeczy, zgodnie z dyspozycją art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. w pkt. I. c) punktowi 3. wyroku zaocznego nadano numer 2. i brzmienie: nadaje wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Uwzględnienie powództwa w całości implikowało konieczność odpowiedniej zmiany rozstrzygnięcia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego, celem rozliczenia owych kosztów wedle zasady określonej w art. 98 § 1 k.p.c., czyli zgodnie z odpowiedzialnością za wynik procesu. Na koszty procesu poniesione przez powodów w niniejszej sprawie w łącznej kwocie 227,00 złotych, zgodnie z dyspozycją art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. złożyły się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 30,00 złotych, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 180,00 złotych, ustalone w oparciu o § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t. ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 złotych.

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w sposób szczegółowo opisany w sentencji.

Mając na względzie wynik postępowania apelacyjnego oraz fakt, że powodowie reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika złożyli wniosek o zasądzenie na ich rzecz poniesionych przez nich kosztów postępowania apelacyjnego, o kosztach tych Sąd Okręgowy rozstrzygnął w pkt. II. wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Na koszty poniesione przez powodów w postępowaniu apelacyjnym złożyły się: opłata sądowa od apelacji w kwocie 30 złotych oraz wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego, ustalone w oparciu o § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt. 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 1 wskazanego powyżej rozporządzenia.